కణ్వాశ్రమం

"అబ్బాయ్..."

"ఓరి నాయనా..."

"కొంప నట్టేట్లో కలిసిపోయిందిరా. ఏంరాత, బ్రహ్మరాత. ఉలకవు, పలకవు, నిన్ను కాదన్నట్లు. అలా, బుద్ధావతారంలాగా మెదలకుండా దిక్కులుచూస్తూ ఊరుకుంటావేమిరా? నీకు చీమకుట్టినంతైనా లేదేంరా?"

"లేకేమమ్మా, చీమలేమిటి, చెవిక్రింద జెర్రులు పుట్ట పెడితివి; పనసంతా ఏకరువుపెట్టడం అయిందా, ఇంకా ఏమన్నా కురదలా వున్నదా?... ఉంటే, ఊం కానీయ్ మాంచి శ్రుతితో ఎత్తుకున్నావు!"

"కానీ--ఇంతకు ఇంతా ఈ జన్మలోనే అనుభవిస్తున్నా, ఇంకా బుద్ధిరాదాయెను; ఇంతేలే ఇహ..."

"అంతేలే... పెద్దదానవు, కన్నతల్లివి, నీ దీవన ఊరికే పోతుందా?... నా కోరికా అదే!"

"ఎందుకుపోతుందీ? నీ బుద్ధి ఎన్నడైతే ఇలా పెడతలబట్టిందో, ఆనాడే నాకు కానివాడ వైనావని ఓ శోకం పెట్టి ఊరుకుంటేనో, నా చేసిన చేతంతా గంగలో కలిసింది. నీ నిర్వాహకత్వానికి, సంబరాలుపడుతూ, చంకలు గుద్దుకుంటూనే ఉన్నాను -- నీవు చెడేదికాకుండా, నిక్షేపాలకుప్ప - పండంటిపిల్లను పాడుచేస్తివికదరా --"

"నీవు బాగుచేయడంలేదమ్మా పోనీ--"

"అన్నీ చేశాను. ఒహటే తరువాయి; ఈ యింటికి నిప్పుపెట్టి, లోతు చూసుకుని పెద్ద కృష్ణలో దిగుతాను-"

"నీ దయ--"

"దయా దగబోలానూ కూతురు తగులుకుపోయినా-"

"అలా దోవలోకి రా, మరి; అదాసంగతి? ఇందాకటినుంచీ, ఈ మహదాశీర్వచనం కాకుండా, అక్కడనుంచే ఎత్తుకుంటే కథ, మనయిద్దరికీ యీ హైరానంతా తప్పేదా? పోనీలే -- దానికేంలే, లేచిపోయిందీ?"

"ఆహాఁ--ఢంకామీద దెబ్బతీసి..."

"బజాయించే సత్తువ పసిది దానికెక్కడిదమ్మా-- ఎవరితో--"

"ఎవరున్నారు...ఆ యింటి కెదురుగుండాచచ్చిన వాడితోనే! అంతకన్న ప్రయోజకు లెవరు యీ వాడకట్టున? అమ్మశక్తి ఆ జగజ్జంత్రి దేశ దేశాలా అందరికొంపలూ తీసి ఈ పట్నం పావనం చేయడానికి యిక్కడ వెలిసింది. కొడుకును అచ్చుపోసి వదిలింది వూరిమీదికి. అయినా ఎందుకులే ఇంతకూ మన బంగారం మంచిది కానప్పుడు -- ఇంకొకరి ననవలసిన పనిలేదు. తోడివాళ్ళలాగా లక్షణంగా పెళ్ళీ

పెటాకులూ ఏడ్చి, మొగుడిచాటున పడివుండి, మానవతి అనిపించుకునేరాత, దాని నుదుట రాయలేదు. ఛీ – కులనాపకురాలు. బిడ్డలు పుట్టగానే సరా?"

"ఈ మాటలన్నీ అనడం...నీ విలా ఆడిపోసుకోవడం –– మన లక్ష్మీసుందరాన్నేనా?"

"ఇంకోళ్ళనీ – ఇంకోళ్ళనీ అనడానికి, నే నేమంత కండకావరం, మదమత్సరంతో పడిపోతున్నానటరా? మానానికి మగ్గుతూ ఇదవుతుంటేనే ఇంతింత మాత్రంగా ఉంది––భూదేవికి భారంగా యీ మొండిజీవాన్ని–– 'పో వేరండా, నీకర్మం ఇంతే'నని ఇక్కడ పారేసి, ఆ మహారాజు పుణ్యాత్ములు కనుక కళ్ళుమూసుకున్నారు. నా రాత ఇలా భగ్గుమన్నది. ఏం చేతునురా తండ్రీ!––ఈ నింద ఎలా భరించేదిరా?––'"

"నీ వెందుకమ్మా భరించడం?––నీ కూతురా, నా కూతురా?––"

"నా కూతురైతేను యిలా వూరుకునేదాన్నా...పొత్తిళ్ళలోదాన్నే గొంతునులిమి పారేసేదాన్ని––"

"నా కా దివ్యదృష్టిలేదు...అంత సాహసములేదు."

"నీవా – నీకా... నీ తీరు ఒహటి తిన్నగా మండింది కనుక యిది తక్కువైనాయని ఏడుపా? నిప్పంటి వంశంలో – చెడబుట్టారురా––"

"ఈ భాగోతం చాలించవమ్మా తల్లీ, ఇంతటితో నీకూ నీ పెద్దలకూ వెయివేల దణ్ణాలు – ఎక్కడకు లేచిపోయిందంటావు?"

"ఎక్కడికా – నడి గోదావరిలోకి – ఎక్కడికైతేనేం, తెగిన గాలి పడగ –"

"ఎప్పుడు వెళ్ళింది?"

"ఏమో, కన్నానబోయి కన్నానవచ్చే నేర్పుంది దానికి, ఎప్పుడు దూసుకుందో? ఎన్నాళ్ళనుంచి ఈ ఆలోచన చేస్తూందో, పన్నాగం పన్నుతూందో? వీధిపాచి చేయడానికి, కోడికూయగానే లేచి యివతలకు వచ్చాను. మండువాదగ్గిర పక్క మీద పిల్లలేదు. ఇదేమా అనుకుంటూనే, ఒకవేళేమన్నా నీదగ్గర కూర్చుని చదువు ఏడుస్తూందేమో అనుకున్నాను–– ఈ చదువులే కొంపకు యిన్ని తిప్పలు తీసుకువచ్చినాయి;– లోకంకళ్ళు మూస్తామటరా, అప్పటికప్పుడే గుప్పుమన్నది. పువ్వు పుట్టగానే పరిమళించదూ? – నన్ను చూపించి, మన పక్కయింటి భడవా ఉందే – దాసీదానితో గుసగుసలు మొదలుపెట్టింది. ఎదుటింటి గంగానమ్మ లోపల లోపల పిసుక్కుంటూ మొగుడు వెధవాయకు ఏదో నూరిపోస్తూంది. కొంపమీదకు దండోరా పంపుతుంది కాబోలు! రానీ–– 'పెళ్ళాన్ని వంచుకోలేని చెవలవాజమ్మా! తగుదునమ్మా అంటూ ఏ ముఖంపెట్టుకుని నా గడప తొక్కావురా?' – అని బిందెనిండా ఒత్తుగా కలిపి నెత్తిన దిమ్మరిస్తాను. – తాట ఒలిపిస్తాను – ముండ ఏలుతున్నదిరా, రాజ్యం?––"

"మన వియ్యంకుడికే –– యీ మర్యాదలన్నీ?"

"వియ్యంకుడా? వీడి నెత్తురు కళ్ళ జూడకుండా వదులుతావురా? –– పౌరుషం లేక బ్రతికేమిరా? ఎలా పుట్టావురా– ఆ సింహంకడుపున, ఇంత వెన్నుపాముచచ్చిన వెధవ్వా! వీడు – వియ్యంకుడా? వాడు–అల్లుడా? ఊహూఁ – నీకు యిష్టమేనా, కూతురు దేశంమీద తగులుకుపోవడం?–"

"ఆహాఁ—"

"విచారం లేదురా?"

"లేకేమమ్మా—"

"కడుపు తరుక్కు పోతూందిరా! అన్నీ ఉడిగి, నేడో రేపో అంటూ సిద్ధంగా కాళ్లు జాపుకొన్న నాకే నవనాడులూ కుంగుకుపోతుంటే; కన్నకడుపు, నీకు ఉండదటరా, తండ్రీ! – ఎలా పుట్టిందిరా దీనికి యీ బుద్ధి — కాగడావేసి గాలించినా, ఇరుపార్శ్వాలా, మన వంగసాల్లో ఎన్నడూ యిటువంటిది లేదే? – ఇంతకూ, ఏకాలానికి ఏం రానున్నదో తెలియదుకదా? — ఊరుకో నాయనా, విచారపడిమాత్రం ఏంచేస్తాము? – చెయిజారిపోయిన తరువాత—"

"నేను అందుకు కాదమ్మా ఇదవడం — నాతో చెప్పి వెళ్ళింది కాదే అని—"

"చెబితే—?"

"రాజాంగంగా పంపించేవాడిని; నా ముచ్చట తీర్చి, నా కూతురూ నా అంతదైందికదా అని సంబరపడి, దీవించే వాడిని 'సుఖంగా వెళ్ళు తల్లీ' – అని –"

"హరి – నీ ముచ్చట ముక్కలుగానూ, ఇదెక్కడ కొయ్యమతంరా నీది? ఇదా నీవు చెప్పిన చదువు – నీ పెంపకం ఇదా? అంతముక్కువున్న వాడివైతే – నడివీధిలో గుడిసె వేయించి, గుమ్మంముందు కాపలా కూర్చోలేకపోయినావూ? – చిన్నతనంలో పెళ్ళాం పోగానే 'మళ్ళా ఓయింటివాడవు అవరా' అని శతవిధాల పోరినా – ఎవరు చెప్పినా వినకుండా – ఆ పసిగుడ్డును పెంచి పెద్దదాన్ని చేయడమే తప్ప – 'నా కోరికలన్నీ తీరిపోయినాయి. ఇంతవరకూ అనుభవించిన భోగం ఇక యీ జన్మానికి ఎక్కిదక్కి. ..' అని వేదాంతం పేలగొడితివే? మళ్ళా ఈ కాలానికి భీష్ములవారు అవతరించారుగదా అని మురిసిపోతిని గదరా – ఇదా అయ్య, నీవు తలపెట్టింది–?"

"తలపెట్టడానికేంలే — తరించాను. ఎంత సుకృతం అమ్మా!"

"పచ్చికలి — భగ్గున తగులడుతూంది."

"పరమాత్ముని లీల—"

"ఛీ — అప్రాచ్యుడా..."

"అదే — దీవన అమ్మా..."

2

"నాన్నా!"

"ఏం తల్లీ... మూడు నెలలకా ఈ ముసలిపాపమాట జ్ఞాపకం రావడం మీకు — పోరుపట్టి మారాం చేస్తాడేమోనని – అవ్వదగ్గిరవదిలేసి మీ దోవను మీరు చక్కాపోయారు కదా – ఆవిడకు నా ముద్దూ మురిపెం ఏం చూపించను—"

"నాన్నా – నామీద కోపమా?"

"కాదమ్మా — ఎంతకసి అనుకున్నావు మీమీద— తగని ఉక్రోశంగా ఉంది. నన్ను తీసుకెళ్ళకుండా బెంగుళూరు వెళితే—"

"నాన్నా – నన్ను క్షమించవా?"

"ఊహుఁ-- అవాళ తెల్లవారగానే ఆ ప్రబుద్ధుడు మీ మామగారు వచ్చి నా ఎదుట ఓ అరగంట భరతాభినయం చేశాడమ్మా -- తెలియనివాడు కాదుకదా అని నేను మామూలుగా మాటాడుతూంటే - అది క్రమంగా కథాకళిలోకి దిగింది. ధోరణి ముదిరి, రామలీలగా మారేదేకాని ... యీలోపుగా నాకు అసలు కీలకం అర్థం అయింది; నా లెక్చరు అంతా వింటాడు. తల ఊగించి అవునంటాడు: అలా ఎవరికి వారు ఏరికోరి వరించి...ఎవరితో చెప్పకుండా, గాంధర్వందోవ నడవడమే ఉత్తమమంటాడు...నా అంతవాడి కూతురిని...నీ అంత అందకత్తెను, యోగ్యురాలిని చేపట్టడం... తన పిల్లవాడి అదృష్టమే అంటాడు...కాని...అన్నీ అంటూనే ఇంకా మెదడును బొబ్బట్లమడత వేసి. ..ఆ సందున ఏదో దాస్తున్నాడు...చెప్పించేటప్పటికి, తాతలు...మీ తాతలుకాదు. మా తాతలు... దిగివచ్చారు..."

"ఏమన్నారు..."

"అన్నమాటకు...నాకు కోపం రాలేదమ్మా... విని, నీవు నవ్వుతానంటే చెపుతాను..."

"సైఁ--"

"తనముచ్చట తీరాలన్నాడు...'రైటో' అన్నాను..."

"ఏమని..."

"పాపం... ఆ అమాయకుడేం కొండమీది కోతిని క్రిందకు దించమనలేదమ్మా... జానెడు కాగితంమీద... కలంతో కరపిరలాడించి...కన్ను నలుపుకోమోకు...కందుతుంది..."

"నాకు అర్థమయిందిలే..."

"కాలేదులే...అసలు మజా ఇంకావుంది. నేనే గమ్మత్తుచేశాను...గాంధర్వమైనా కట్నం యివ్వక తప్పదని నసిగాడా...నేను సంతకంచేసి...కలం చెక్ బుక్ ఆయనకు అందించాను...ఆ ధీరుడు అటుచూసి, యిటుచూసి...పళ్ళు బిగబట్టి...అయిదువేలు వేసుకున్నాడమ్మా..."

"అన్యాయం--"

"కాదూమరి, ఆమాత్రం ఇంగితం ఉండవద్దూ... రవ్వలదుద్దులు చేయించుకుంటూ - రాగితో గూడుకట్టమంటూ పురమాయించే అవివేకం -- ఎవరికైనా అసహ్యం వేస్తుంది. నిజంగా నాకు కోపం వచ్చింది. చెప్పొద్దూ! అది చించేశాను..."

"మంచిపని చేశావు."

"ఆహా, మరి అలా వదిలిపెట్టి ఊరుకుంటానా లేకపోతే...పదిహేను వేలకు దమ్మిడీ తక్కువపుచ్చుకుంటే అది నీకు ఇన్సల్టు కాదమ్మా..."

"ఇదా ఘనకార్యం..."

"కాదు...బెట్టుచేసి చివరకు తీసుకున్నాడనుకో...అప్పుడు, పని పట్టించాను. దిమ్మతిరిగిపోయిందిలే... కిక్కురుమన్నాడనుకున్నావా... నేను మెదలనిచ్చానా అసలు? - బావగారి వరుస బలేబాగా వినియోగించుకున్నాను - 'వెర్రివాడా, ఇంత ఘనకార్యం చేసి యిలువరుస నిలిపింది నా కూతురుకాని నీ కొమరుడు కాడోయ్! రివాజు ప్రకారం అయితే, కొనేవాడు మణిని వెతుక్కుంటూ రావాలి - అదీ సబబు; జరిగిందేమిటో తెలుసునా... కాశీమజిలీలు చదివావు కదూ, ఏదో రాజకూతురు, కాలవలో స్నానం చేస్తూంటే ఒడ్డున విడిచిన కంఠహారాన్ని గద్ద తన్నుకుపోయింది...

నీవా... పిల్లవాడి ఉగ్గుపాలనాటినుంచీ లెక్కకట్టి సాలుసారి కాంపౌండుతో వసూలు చేయడానికి ఎవడు దొరుకుతాడాని కాచుకు కూర్చుంటివి -- నీది అదీ ధ్యాస: మనసంగతా...అమ్మాయి, తనకు తానై అనువుగా ఒక యింటేది కావాలి - అంతేకాని, మన మెద డేమాత్రమూ దాని అభిరుచితో మిలాయించకూడదు... అద్దరి నీవు - ఇద్దరి నేను... మధ్య వెన్నెలయేటిలో మునకలు వేస్తూ మీవాడు... ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతాడే కాని, ఒడ్డుకు ఎక్కలేడు. అమ్మాయి చేయి అందించింది - అవునుమరి... 'కాంతుడు సిబ్బితి కాడై కాంతయు అట్లయిన'... ఆ వరుని రానీకుండా చూశావా, చేసింది చొరవ... అలా వెల తెలా బోతావేం... శహబాస్ అనక...!' ఇలా తుఫాను లేపేశానమ్మా - ఇక అక్కడ నిలిస్తే ఒట్టు! తోకముడుచుకుని అదే దౌడు. మూడురోజుల దాకా తలచుకు - తలచుకు నవ్వుకున్నాను... అయనమీద కోపం అంతా పోయిందమ్మా - అమాయకుడు - క్షమించాను."

"మరి, నన్ను...?"

"ఊహుఁ... ఇందాక చెప్పలేదూ.... ముసలివాణ్ణి అయిపోతానా 'నేడో' రేపో ...ఇంతమందినీ క్షమించే ఓపిక లేదు నాకు...అదేపననుకున్నావా ఏం...చేతనైతే... అదుగో వరండాలో కూర్చుని...తన్ను మరచిపోయినావేమోనని బెంగతో తొంగిచూస్తున్నాడే... ఆ ధీరుణ్ణి.. .. చెవులు మెలేసి... ఖైదీలాగా నాముందు తీసుకువచ్చి నిలుపు...చేతనైతే..తలఎత్తి గర్వంగా చిరుమీసం మెలివేసి... తన ధన్య -- వాదాన్ని ఆలపించమను...అప్పుడు మీ యిద్దరినీ... దీవించుతాను.. ఊఁ...అయిదు నిమిషాలకన్న వ్యవధి యివ్వను... చలో..."

"నాన్నా..."

"-- నా దగ్గిర ఇలా ముద్దులుకుడుస్తూంటే...నీ నాథుండు...చూశావా నన్ను విసిగించావా అంటే అన్నీ యిలాటి గ్రాంథిక ప్రయోగాలేచేసి...కసితీర్చుకుంటా...పోనీలే దీవన... తీరుబడిగా జరగాలిసింది కనుక -- వాయిదా వేద్దాం...నన్నిక కదపమోక...ఆ రణగొణధ్వనంతా అతని చెవిదగ్గిర.. .అలా తోటలోతిరుగుతూ...నీ ఇష్టంవచ్చి నంతసేపు చెయ్యి. నే నివాళ యీ కథ పూర్తిచేసి పంపకపోతే. ..ఇంకా ఏమున్నా వుందా, సుందరం! తెలుగుదేశం యావత్తూ, కేవలం తల్లక్రిందులౌతుంది-"

★ ★ ★